

nost in neoporečnost značaja.⁴ Med drugim pa nam omogoča, da govorništvu obravnavamo predvsem kot *proces*. Ta je po Kvintilijanovem mnenju neodvisen od rezultata, ki je do neke mere vedno negotov. Spretnost govornišva Kvintilijan torej prepozna v *akciji, ne samo v njenih rezultatih*. Seveda gre tudi v procesu (prepričevanja) za uveljavljanje nekega mnenja, vendar naj bi se ta *cilj zagotavljal primarno z dobrim govorjenjem*. Ideal govornišva po Kvintilijanu je tako dobro oblikovan/strukturiran govor, ki ga udejanji dober govorec. V grobem bi torej lahko rekli, da se retorika kot disciplina ukvarja s tehnikami in z razvijanjem spretnosti oblikovanja besedil. Izpostavlja strateško rabo jezika, izbiro strategij jezikovne rabe, ki podpirajo želeno interpretacijo in hkrati zavračajo konkurenčne.⁵ Če k temu dodamo še aristotelsko perspektivo, da je retorika veščina uspešnega *javnega prepričevanja*, ki jo torej uporablja javni govorec s specifičnim družbenim položajem v specifičnih okoliščinah (tj. pred določenimi poslušalci, na določenem kraju, času, z določenim namenom in na okoliščinam primeren način), lahko šolo opredelimo kot *polje javnega delovanja*, šolske delavce in učence pa kot javne govorce v konkretni retorični situaciji – njihovi vsakokratni interakciji znotraj pedagoškega procesa. Temeljna retorična priporočila pri oblikovanju pedagoškega diskurza zato lahko razumemo kot osredotočena na naslednja vprašanja:

- *Kako bi z retoričnega vidika opredelili specifično komunikacijsko (tj. retorično) situacijo v šoli, oz. katera retorična pravila so še posebej relevantna zanjo?*
- *Kako uspešno vzpostaviti sodelovalne interakcije v pedagoškem procesu: kako naj nastopi učitelj, da si bo pridobil pozornost učencev in zagotovil njihovo pripravljenost na sodelovanje?*
- *Kako s pomočjo učinkovite jezikovne rabe spodbuditi vzajemno spoštljiv odnos med udeleženci v pedagoškem procesu?*
- *Kako naj bodo oblikovana (govorna in pisna) besedila, da bodo kar najučinkovitejša v razredu oz. kateri koli šolski situaciji?*

Retorična pravila (nekateri jih imenujejo tudi retorični principi ali retorične strategije) niso stroga in toga pravila, ki bi v procesu prepričevanja neposredno zagotavljala kakovost in učinek. Ravno nasprotno, njihova

4 Gre za starorimsko maksimo o govorniku, ki je hkrati »dober človek in večč govorjenja« (lat. *vir bonus dicendi peritus*), ki jo tradicija pripisuje Katonu starejšemu.

5 Čeprav se termini, kot sta *govorništvu* in *govor*, neposredno nanašajo na govorjeno besedo, lahko večino retoričnih pravil prepoznamo kot relevantne tudi za pisano besedo. Že tradicionalna retorika se namreč ukvarja tudi s pisanjem.